

Een online determinatietabel (in het Duits) voor land- en zoetwaterslakken en -mossels

Mike Thiv

An online determination key (in German) for land- and freshwater snails and mussels

Summary. An online determination key for land- and freshwater snails and freshwater mussels of Central Europe in the German language (named 'Naturportal Südwest - Weichtiere') is presented. It includes two modules for identifying the taxa: 1) a matrix of characters for all species and 2) a step-by-step determination key for pre-selected families. The key primarily aims to facilitate the determination of molluscs for beginners and amateurs and to provide easy access to the systematics of molluscs.

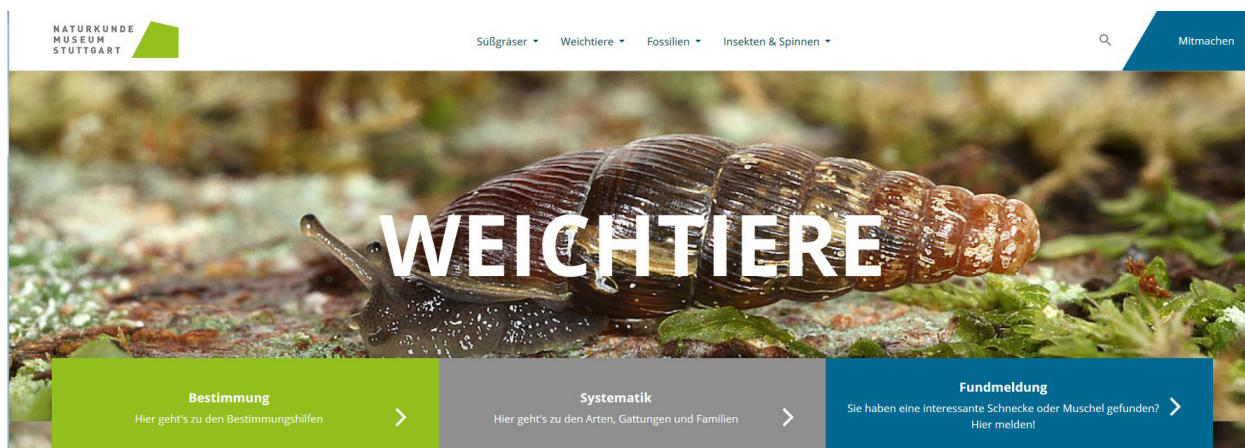

Fig. 1. Toegang tot het portaal 'Naturportal Südwest' - landslakken.

Inleiding

Voor beginners kan het determineren van inheemse en in Midden-Europa voorkomende vreemde landslakkensoorten af en toe tamelijk moeilijk zijn. Soorten lijken vaak op elkaar en soms kom je niet gemakkelijk aan goede afbeeldingen van bepaalde taxa. Voor West- en Midden-Europese landslakken (inclusief de Nederlandse) maakt men meestal gebruik van geïllustreerde boeken en/of wetenschappelijke determinatiesleutels, waarmee je – althans theoretisch – op de juiste naamgeving moet uitkomen.

Er is nu voor beginners een gemakkelijk bereikbare online determinatiesleutel voor landslakken en zoetwaterslakken en -mossels opgesteld door mw. dr. Ira Richling van het Naturkundemuseum in Stuttgart (fig. 1). De sleutel is te vinden onder <https://naturportal-suedwest.de/de/weichtiere>.

'Naturportal Südwest'

De website 'Naturportal Südwest - Weichtiere' is een instrument voor de determinatie van de land- en zoetwatermollusken van Duitsland. Op dit moment zijn er 357 soorten in opgenomen. Hoewel er een paar brakwatersoorten ontbreken, zijn verder alle soorten land- en zoetwaterslakken en -mossels van Duitsland erin opgenomen. Een groot deel ervan komt ook in Nederland voor, wat deze website ook voor malacologen in Nederland interessant maakt. De sleutel is afgestemd op beginners, maar kan ook wat meer gevorderde liefhebbers van pas komen. De sleutel maakt alleen gebruik van eenvoudige, uiterlijke kenmerken van de mollusken. Het wordt expliciet aangegeven als voor een zekere determinatie van een soort anatomisch onderzoek nodig is en de sleutel op dat punt dus ontoereikend is.

Gebruik van het determinatieportaal

Eerste module: via een matrix van kenmerken (= 'Bestimmung')

Men kan een combinatie van kenmerken aanklikken en krijgt dan een lijst met afbeeldingen van soorten die alle de geselecteerde eigenschappen bezitten. Sommige kenmerken worden door het aanklikken van de 'i' (informatie)-button nog nader uitgelegd en geïllustreerd (fig. 2). Als resultaat van deze benadering krijg je één soort gepresenteerd – of soms een keuze uit enkele soorten. Aan de hand van de illustraties is de determinatie dan meestal goed mogelijk. Iedere soort wordt met drie of vier foto's, genomen van verschillende kanten, afgebeeld. Verder vind je daarbij ook een korte beschrijving, informatie over de ecologie en verspreiding en over de staat van bedreiging van de soort in Duitsland.

Tweede module: de determinatiesleutel (= 'Systematik')

Als je al een idee over de familie hebt, of als het om iets moeilijker te determineren soorten gaat, kun je ook gebruik maken van de tweede module. Onder de link 'Systematik' vind je alle continentale families, opgedeeld in huisjesslakken (land- en zoetwater), naaktslakken (land) en tweekleppigen (zoetwater). Van ieder familie worden na het aanklikken ervan de bijbehorende geslachten en vervolgens de soorten getoond. Bovendien is er voor sommige groepen, families of geslachten (boven in de lijst) een link naar een online determinatiesleutel (bijvoorbeeld "Bestimmungsschlüssel für die in Deutschland vorkommenden Arten der Clausiliidae"; fig. 3), waarin je voor één van twee of drie geïllustreerde kenmerken kunt kiezen om tot de determinatie te komen (fig. 4). Als resultaat krijg je één of meer soorten.

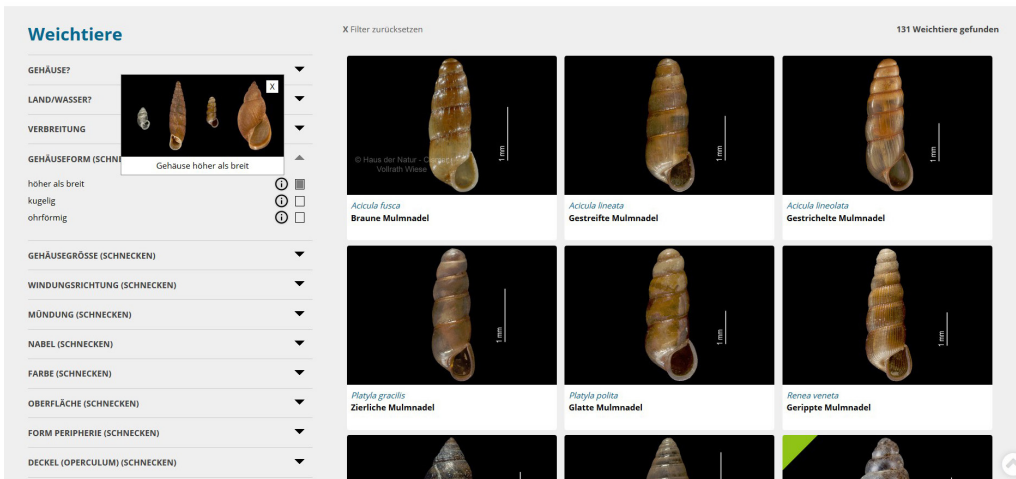

Fig. 2. Determineren met een matrix van kenmerken (links) en soorten (rechts).

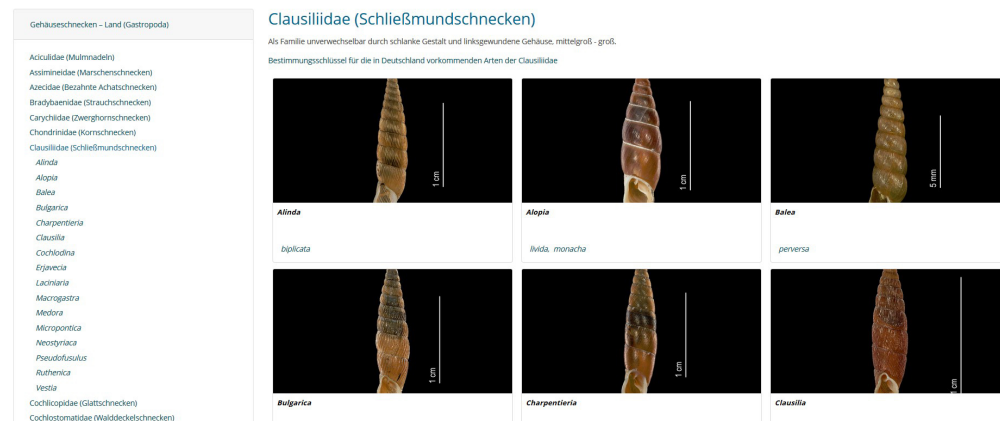

Fig. 3. Onder 'Systematik' komt men via de link "Bestimmungsschlüssel" boven de familie naar de determinatiesleutel (fig. 4).

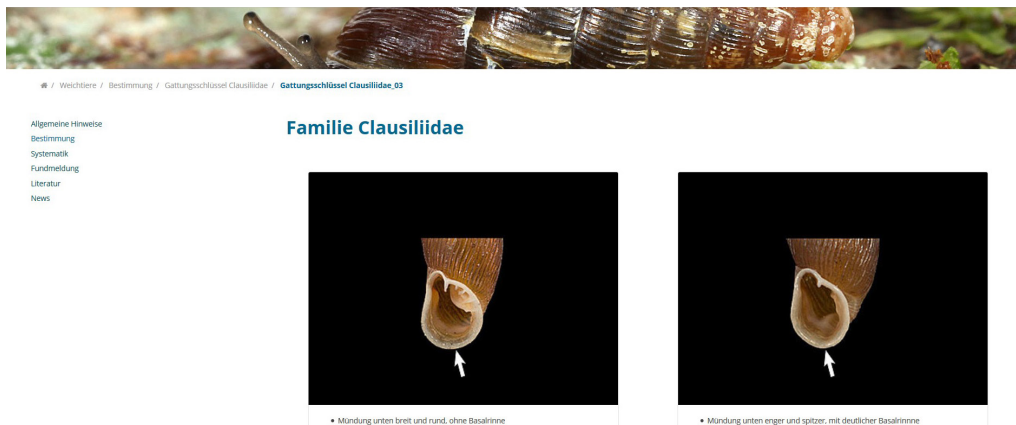

Fig. 4. In de determinatiesleutel kan men uit verschillende geïllustreerde kenmerken kiezen om bij de juiste soort uit te komen.

Meestal werkt dit goed, maar vooral als het om taxonomisch moeilijk te onderscheiden groepen gaat, kan dit instrument de gespecialiseerde literatuur niet vervangen.

Tot slot

De website is in het Duits. Maar ook de wetenschappelijke namen worden aangegeven, wat het gebruik van het instrument vergemakkelijkt. Met betrekking tot de kenmerken zal de vertaling meestal geen probleem zijn en de meeste kenmerken zijn bovendien duidelijk afgebeeld.

Mogelijk zitten er hier en daar nog kleine foutjes in de modules. Je wordt uitgenodigd om die aan de auteur, mw. dr. Ira Richling (ira.richling@smns-bw.de), te melden. Samenvattend: deze website kan vooral van nut zijn voor beginners, maar zeker ook

voor meer gevorderde malacologen.

Misschien is het nog interessant om te weten dat er ook andere gedeelten in het 'Naturportal' zijn waarin je exemplaren uit de grassenfamilie Poaceae, sommige soorten insecten en sommige fossielen kunt determineren.

Geraadpleegde bron

RICHLING, I., 2020. Naturportal Südwest, Weichtiere - Bestimmung von Muscheln und Schnecken Deutschlands. - online-Bestimmungstool, Staatliches Museum für Naturkunde Stuttgart. <https://naturportal-suedwest.de/de/weichtiere/>.

Adres van de auteur
mike.thiv@smns-bw.de